

САНТА ОЛОХ

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТӨН ТАХСАР

**СССР ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАА
ДЕПУТАТТАР ОРОНУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА**

№ 24 (6785).

1989 снл. Олуныу 23 күнэ.
ЧЭППИЭР

Сынаата
3 харчы.

Оройуон норуотун хаһаайыстыбатын 1989 сылга сүрүн КИРБИИЛЭРЭ

СССР XXVII съези, Бүтүн Союзтаа, бы XIX, уобаластаабы XXXV уонна оройуоннаабы XXIX партийнай конференциялар норуот олохун уйгуутун үрдэтин проблемаларын быһаарыны дьо, хуннаах социальнай-экономическай сорук быһытынан туруорбуттара. Баста, кы уочаракка нэһилиэнньэни аһыан-уелунан, олохтор дьээнэ, норуот туттар табаардарынан уонна өгөмөн хааччы, быһыны тупсары соруга туруорулунна. Партия ыйыыларын олоххо киллэрэр ту-хусар 1989 сылга оройуон норуотун ха-һаайыстыбатын социальнай-экономичес-кай сайдытыгар мааны кэрбиилэри бэлэтиргэ:

АС-УӨЛ ПРОГРАММАТЫН ОЛОХХО КИЛЛЭРИНГЭ

Сиртэн уонна сүөхүттэн ылымнар бо-родуусуулары миэстэбэ онорууну улаатыннаар инниттэн:

— сир тэрдүттэн тупсарыны 2726 гектарга ытарга, о.и. 189 гектар сага бааһыны өгөрөггө, албах сыллаах оту ыһыны 3000 гектарга тэрдэргэ, 220 км күрүөнү тутарга, бааһынаттан сүөхү аһылытын бэлэмнээһини 40 бырыһыанга тэрдэргэ;

— аһах сүөхү уонна сылгы аһааһын бары совхозтарга элбэтэр соругу туруо-рарга;

— үтүү валовой ыһыны 10160 т тэрдэргэ, бирдиди фуражнай ынахтан үтүү ыһыны 130 кг үрдэтин, 1600 кг тэрдэргэ, Государствога 9310 т үтүү, ол иһинэр 65 бырыһыанга бастаах суор-таһынан туттарга, 2320 т эти собо-туоскалырга, Туттарылар сүөхү орто ыһааһынын 320 кг тэрдэргэ, 339 т оу-руот аһын, 400 т хортуюппуу, 220 тн, солк. түүлээһи туттарга. Совхозтар сыны 9 мол 169 тнн, солк. барыстаах түмүктүүлэрин ситиһэргэ;

— этн, үтүү, оуруот аһын, хортуюппу-уу элбэтингэ утумууах үлэни мытан, оройуон бири килитигэр тиксэрэһин 53 кг этн, 250 кг үтүү онорууну ситиһэргэ.

СОЦИАЛЬНАА ВОПНУОСТАРГА

Сүрүн болломтону социальнай-кул-турнай, эргиз-хааччылар кинилэри ту-тууга, олохтор дьээнэр тодору хааччы-лыылаах буолууларын ситиһэргэ, кыры производственной учаастактарга дьон олохтор, үлэлиир усулуобуйаларын тупса-рылга туһаайарга;

— капиталнай тутуу тэтинин түргэ-тэтэн, 12420 тнн, солк. үбү туһа-ярга, олохтоох матырыйаалтан тутуу базатын бөдөрөгтүүү салгы сайын-нарга. Маннын сүрүн объектары үлэбэ киллэрэргэ:

— Кытаанахха — 120 миэстэлээх ос-куоланы;

— Болтоого — 200 миэстэлээх ну-луубу;

— Одьулуунга, Хатылыга, Мугудай-га — амбулаториялары;

— оройуон кинигэр 100 миэстэлээх, Одьулуунга 40 миэстэлээх остолобуой-дары;

— оройуон кинигэр өтө дьэтин, 54 миэстэлээх уопсай олохтор дьэтин;

— 90 квартиралар уопсай олохтор дьээлэри, 200 чааһынай дьээлэри;

— кыры производственной учаастак-тарга 800 тнн, солк. тутар-танар үлэбэ, ри ытарга;

— нэһилиэнньэбэ төлөбүрдээх өгөмү онорууну 17 бырыһыан улаатыннаран 2020 тнн, солк. тирнэрдэргэ, бири ка-һаах 56,75 солк. өгөмү өгөрөггө;

— розничнай табаар эргирит 4 бы-рыһыан улаатыннаран, 20049 тнн, солк. тэрдэргэ, Общественнай аһыан өгө-түн 2 бырыһыан улаатыннаран, 950 тнн, солк., киллэп-буулаа онорууттары астаа, быны 0,7 бырыһыан улаатыннаран, 1973 т тэрдэргэ;

— норуот туттар табаардарын оноруу-ну 19 бырыһыан улаатыннаран 4521 тнн, солк. атыылырга;

— Төлөйгө аһыс кылаастаах, Улахан Күөлгө начальнай оскуолалары апарга, Оскуолага кириэн иннинээһи саастаах оҕолору дьааһыланан хабыны 70 миэ-стэн элбэтэргэ;

— эитэһин сага, нодьүүстээх ньыма-ларын туһанан дьон ыадымытын ачча-тарга, Флюорографической көрүүнэн 14 тнн, иһини хабарга. Табааһаһыны, арытлааһыны утары охсуууну күү-хүрдэргэ;

— нэһилиэнньэни культурнай хааччы-лыыга ытыллар дьаһаллар ис хоһоон-норуун тупсаран, китэр суолтатын үрдэ-тан, төлөбүрдээх өгөмү онорууну 93 тнн, солк. кэпэтэн, инниттэн үп ки-ригин санааһын 5 бырыһыан аһаа то-лорон, 82 тнн, 900 солк. тэрдэргэ, библиотекинан туһанынан нэһилиэнньэ 68 бырыһыанга хабарга.

ТӨРҮТ ЭКОНОМИЧЕСКАА РЕФОРМАНЫ ОЛОХХО КИЛЛЭРИНГЭ

Хаһаайыстыбаннай аһааһына кири-нэ хаһаайыстыбалар, тэрилтэлэр эко-номическай уонна финансовой бала-һааныларын тупсарыны сүрүн со-ру-гунан ааарга;

— экономикай биллэни хас бири-дин үлэһиннэ кини тодорор эбэһи кэһи-гэр сөн түбэһиннэрин тэрдэргэ;

— экономиканы бөдөрөгтүү сүрүн су-олуун арендаа бөдөрөгтөн сир аһын олохтоһууну ааарга;

— хаһаайыстыбаннай нэһиллээх көрү-нэри кэһиник туттууну сир оҕоһууту-гар, сүөхү инитигэр киллэрэргэ. Ин-тенсивнай технологияны баһылааһыны, наука уонна бастын опыт ситиһилэрин кытта ыкса сибээстиргэ;

— үлэ коллективтары салайааччыла-рын эппитиннэстэрин салгы үрдэтэргэ, кинилэри отчуоттатыны уонна демокра-тический төрүккэ олохуран быыбарда-тыны салгы кэпэтэргэ;

— бирдидилээн ыаллар көтөх хаһа-айыстыбаларын кэпэтэһини совхоз прона-водствотын кытта кооперативнай төрүк-кэ олохуран сайыннарарга.

БЫЛЫК УЙГУНУ УАНАЫА

ХАБАРОВСКАА. Кы-рай «Уссурийскэй» совхозун механизаторда-ра түгүтэх күөллэргэ тэрдэр уйгу трассатын талллар. Кинилэр ха-һаайыстыбалар хонуула-рыгар сапропелы—күөл органиканын уонна

минеральнай туустарынан баай быдытыт—таһа-лар. Тыа чугас эргин күөллэригэр 2 мол, тон-наттан ордуу сапропель баар диян суоттуулар. Хаһаайыстыба сага

дьааланы хаһаайысты-баннай аһааһына кириэн туран сааһаар. Меха-низированнай этэрэгт тэ-рийдилэр, транспортнай предприятиеһартон экка-ватор, самосвал аренда-

ластылар. Урут уонурдуу-ну сүрүннээн 120 кило-метрдаах сиртэн, таһа-р эбит буоллахтарына, би-дигин уон төгүл чугас-тан таһаллар. Былыык торфатааһар үс аһаа тө-

гүл чэпчэки сынаада ту-рар. Быыл сапропелы хорутуулар сир аһаарытэр киллэрин бэлэтинар. Былыытара хостонон дьирингэбит күөллэргэ балык хаһаайыстыбатын төрийар санааахтар.

(ССТА).

„Маарыкчааннар“ — инники күөһүгэ

Эрилик Эристин аа-тынан совхоз Чакырдаа-бы отделениега тохсун-ныуга 21 тонна үтүү ынах-таарын 24 тоннанан то-дорбута. Оттон государ-ствога 20 тонна тутта-рыллыахтаах эбит буол-лабына, үтүү хаачыстыба-тын тукуутун суотугар, 6 тоннанан аһаарылына.

Бу ситиһингэ «Маа-рыкчаан» ферма коллек-тивны кылаата улахан. Манна опиттаах ыан-ныксыттар ферма стар-шайынан, наставнигынан туруоруллубуттара. Фер-ма старшайа Анна Васи-льева Кампеева этэрин курдук, бэйэтин кытта араа-бараа үлэһэбит дьүүһэлэрэ үтүү ынага сүрүн төһүү буолбуттара. Итинник ыанныксытта-рынан Марфа Васильевна Алексеева, Меланья Ти-мофеевна Старостина, Мария Гаврильевна Сте-панова буолаллар. Кини-лэр сарсыарда эрдэлээн, киннээ хойутаан, эдэр-дэргэ сүбэ-ама биэрэн, көмөлөһөн коллективы бири сыалга-сорукка тү-мүүгэ оруоллара ула-хан. Мин санаабар, «Маарыкчааннар» ол-ини оройуон бири хаа-лыылаах ферматтан отделение, совхоз, оро-йуон да бири бастык коллективнаа буолу-лар. Ааспыт сылга хас биридин фуражнай ынах-тан 1520 кг үтүү ына

соруктарын 1671 кг то-дорбуттара.

Фермада биллэни 9 ыанныксыт 186 ынагы көрөдлөр. Тохсунуу эдэ түмүгүнэн бири фураж-най ынахтан 308 кг үтүү ынахтаах буоллахтарына 315 кг ынагылар. Манна ферма ис-тас үлэтигар инки кини сыһаарыллан үлэлиир.

— Фермабытыгар бу күнүртэн ынах маасса-бай төрөөһүнэ сааһаана буолуо. Отунан, бур-дугунан хааччылыны-быт. Сылаас эбин аһылы-гы эмнэ ситэбит. Аһы-йах ороскуотунан үчүгэй хаачыстыбалаах, элбэх үтүү ынага баабыт ула-хан, — диян кэпсээр фер-ма старшайа А. В. Кам-пеева.

Төрүүбү эчирээһинэ ылыыга быһаанаах үлэ-лэр ытылалларын ту-луунан биригэһиэр. Би-атерина Александровна Филиппова уонна зоотех-ник Анастасия Степанов-на Кириллина албэди кэпсиллэр. Кинилэр тө-рөбүт ынагы сизмэлээн иһэргэ эмнэ быһаанаах-тар.

«Маарыкчааннар» ыла-быт кэрбиилэрин салгы бөдөрөгтөр дуулурунан үлэлиилэрэ кинини үөр-дэр.

И. ЛЕБЕДЕВ,
хаһыат общ. көрр.

КОНКУРСКА КЫТТЫАХТАРА

Олуныу 24—25 күнү-дэригэр Якутскан куорак-ка техник-осеменатордар республикатаабы VIII юбилейнай (искусствен-най сизмэлээһининиз ула 30 сылын туолар) кон-курстарыгар кыттар бы-раабы оройуоннаабы кон-курс кыайылыахтара Эрилик Эристин аатынан совхозтан А. И. Сергеева, «Мындааһы» совхозтан Л. И. Макарова уонна производственной холбо-лук племенной үлэбэ сү-рүнүүү специалистна Е. А. Никонова ылылар.

А. И. Сергеева — оро-

йуон хас да төгүлээх чемпион техник-осемен-торо, сүөхү инититин баста-кы ылаастаах мааста-ра, Оттон Л. И. Макаро-ва техник-осеменатордар VIII оройуоннаабы кон-курстарыгар моноцерни-нальнай ньымаһы туттуу-га чемпионнаабыта. Кини 1988 сыл түмүгүнэн сы-һаарыллыбыт ынахтара 100 бырыһыан уулаһа-ларын ситиспитэ.

Республикатаабы кон-курс кыттылаахтарыгар ситиһини баарыаһын!

С. ВАРШКОВА.

Куоһары — 700 солкуобай

Одьулууннаабы ха-һаайыстыбаннай та-баардары атыылыыр маһаһыны (сэбиэдиссэй М. А. Аржакова) эриэ-дэхси ситиһин-лээхтэн үлэлиир. Аас-пыт сылга коллектив быһаанын 106,5 быра-һыан тодорбута. Онно кинилэр дьаныардаах үлэлэрэ; табаары үлэ коллективтарынан тэ-йэ сылдьан атылаа-һын, дьаарбаһкаларга активнайдык кыттым, о.д.а. тирэх буолбута.

Тохсунууга 18 тнн, солк. табаары атыы-лыахтаах этилар. Ол 700 солк. куоһары-лыына.

Снимонна: (хаһас-тан) продавец райсо-вет депутата П. И. По-пова уонна маһаһыны сэбиэдиссэй М. А. Аржакова.

П. Овонешников
фотота.

Армия уонна Муоратаабы-Байыаннай Флот күнэ

СОВЕТТАР дайдуларын Сэбиллэннээх Күүстэрэ историятын бары этаптарыгар байэлэрин ичин, гэр туруорууллубут соруустары барыларын чинэстээхтин толорбуттара, Кинилэр интервениэр уонна үрүү гвардеецтар күүскэ сэбиллэмэт, үлүгэйдик үөрэттиллибит сэринилэрин үлгү охсубуттара, Гражданский сэрэн бүтүүтүгэр Кыһыл Армия 5 мөл. киһилээх модун регулярнай армияга кубулуйбута. Аҕа дайду Улуу сэринитигэр ситиһилябит Кыайыы социалистическай тутул капиталистическай тутулааҕар ордугун аан дайдуга бүтүннүүтүгэр көрдөрбүтэ. Ону тэҥэ кини советскай байыаннай наука уонна байыаннай искусство фашистскай Германия байыаннай искусствотун уонна байыаннай наукатын баһыйарын дакаастаабыта. Билигин кэмгэ билигин Сэбиллэннээх Күүстэрбит тус састааптарынан 10 бырыһыаннарын кэрнээ үрдүк, орто уонна ситэтэ суох орто үөрэхтээхтэр. Офицердар аҕардарын кэрнээ инженердэр уонна техниктэр. Бары холбофуктар командирдара, бастакы уонна иккис рангалар харсабыллар командирдара, бары полторганнар начальниктара, полкалар командирдарын 90 бырыһыаннарыттан ордуга полк

вой звено полит-улабиттарын биэ
тыммыттан түрдө урдун үрэх,
төх специалисттар. Буойуннар ба
ыйнар үгүстөрө коммунистар
уонна комсомолдтар. Собилизин-
лэх Куустар доннорго профес-
синальнай таһымнаахтык Ада

Ийэ дойду
эрэллээх
көмүскэлэ

дойдуну комүскүүргэ куруун ба-
лам буолууну иктэдлэр.

Саллааттар уонна офицердар хорсун быһыыларын, эр санааларын, байзин харыстамнит буолууларын адыһаа суох холобурдарын адыһааха сен. Үгүстэр Черныбыллаагы АЭС-ка авария, Арзамаска, Свердловскайга тимир суолларга буолбут дэлби тэбиктэр содулларын суох оңорууга хорсун быһыыларын көрдөрбүттэрэ. Арменилга, ону тэҥэ Таджикистанга менилла, ону тэҥэ адыһаа суох олүүлээх, адыһаа суох сир хамсааһынын содулларын суох оңорууга бастакы учурааттаах быһыы.

палыр-аруһувэр үлэлэр ыар таһа-
бастарын сукуһт советский буоһун-
нар бу дыһалада сүүнэ көмөнү
тордулар. Хас да уонунан совет-
ский буоһуннар Афганистанга ба-
йдарын интернациональнай нэстэ-
рин ар саһаалаахтың толорбутта-
рын иһин Советский Союз Геро-
вун үрдүк аатын ыддылар.

Билэрийн курдун, Советский Со-
юз бэйтийн Сэблэнэнхлээх Күүстэ-
рийн 500 тыйн ийһинэн аччатарга
быхаарымы ылынна. Советский Со-
юз комүскэлэ киникин ыылларга
төсөзлөт сайга үсүлүбуйаларга
эрэлтээхтик хааччыллар. Оттоо
аан дойду түбүлөгтөгөр бивигл
дойдубут, социалистический довор-
дохуу дойдуларын охсуһуулара по-
литический да ыһымаларыан ба-
йынай кутталы, саалаах-саадах
таах суоһааһыны намтатар ынах
бларын туоһулууллар. Бу туһаа-
Ыһага көлөзөскитин даһаан ту-
луурдаахтык, дыһаардаахтын үлэ-
лиэхха наада. Ол эрэри дойду бэ-
йитин интаристэрийн комүскэлэниг,
тэ наадыбарын умнар табыллы-
бат. Советский буюуннар дойду
комүскэлэр кыада күһнээди көр-
дөбүллэр таһымнарыгар ыһаат,
тэрингэр байлаларын ытын мөстө-
рийн көрөллөр.

(CCTA)

БЕРЛИНИ ҮЛСЫБЫТА

1945 снл мѣм айын 2 күнүгэр уоттаах сэрин пемецкэй фашизм ардаар — Берлин куоранын бара турара. Бу бѳс сылы быһа кыа хаанынан, мармичыгынан бүрүүкэбит алдьархайдаах сэрин бүтэһик күнүмэрэ этилэр. Ол эрээри остоох уодаһынаах буулдьата төбөлөөх элбэх киһи тыһынныт бѳс, пытай. Европаны биһиргына киһи атырдыч иһээни ыраастаан аасыт төһөлөөх элбэх саллаат кыа, иһы күнэ субу күндүэрэрин аай турдаһына умсу, бутаһ?

Ол ыраак кундээ
ди кыргыныга кыт-
тыбыт саллааттар ортолоругар Чуралчы уола Га-
рил Гермогенов эмне баа-
ра. Кини станковий пуле-
мет иккис нумара эта.
Сети кыргыны тушунан
билгил бочуоттаах сын-
ыялангга олорор Гаврил
Степанович бу курдук
кээсинер:

—Берлин куораты
штурмалааһын хайыс да
күнүгэр барбыта. Куорат
улахана бэрт буолан ор.

Е. ДЯЧКОВСКАЯ.
Мындабаймы.
Снимок: Р. С. Гермо-
генов.

ЭДЭР БУОЙУННАРГА КЭС ТЫЛ

Эн, эдэр доторум, бүгүн эн бийигнийн, сэрин уотун түөстөрүнүн тэлэн ааспыт кырдыаҥас буйуун, нары, кытта бииргэ албаа ааттаах Советскай Армия 71 сыла туолуутун үөрэ-нөтө көрсөбүн. Эн—эй-дээх халлаан анныгар төрөөбүт дьоллоох кийигин. Бийиги, аҕа көлүөнэ дьон, онтон муугура суох үөрэбит. Үөрэбит сэрин холоруга эйигин төрөөбүт төрүт түөлбөүттөн араарар кыаҥа суобууттан, эйигин муугура суох тап-тыр төрөлүүттөрүн кыргыс толоонугар атааран аймана ытаабаттарыттан, үөрэбит хас сарсыарда ахсын нус-хас уһуктарбытыттан, санаа хоту үлэ-лнн-хамсыы, олох дьолу-буттан тийгинэ сылдыар-бытыттан.

Эн оловун биһизниттэн
быдан атын. Эн сааскар
окус снэтээччи, бугул тү-
гүө харбааччы, күн кы-
лайы тахсыабыттан үс ту-
ман түһүөр днэри үлэ-
лөөччи биһиги этибит. Сэ-
рии бастакы сылларын
иннэстиһэ сатыылаабыт
сунка мискиллибит уолат-
тар дойдубут көмүскэ-
лгсэр ыгырыллыбыппыт.
Саллаат эрирдээх, эн-
сиглэннээх суолун тэл-
биһипт. Төрөөбүт ытык
сирбит туһунат туту кы-
айбытын, кыайбаппытын
даганы оһорсон, төлө кө-
түһөн, кыайыы үөрүүтүн
билбиһипт. Олүүнү, кы-
рыктаах кыргыныны кө-
рөн сүрэхпит теһе да ай-
маныар, өстөөх буудьа-
тытар сэймэктэнэн, эппит-
хааммыт теһе да айгыраа-
тар, дыоллоох курдук са-
ламмыппыт — биһиги эти-
бит Иһе дойдубутун олүүт-
тэн быһыаабыттар, кини
моһулун, чизини нини бө-
лөбүтүн харыстаабатах-
тар. Биһиги да ити үр-
дүм чувство — биһигини
кытта. Бүгүн эһнэхэ кэс-
тылбын этиэхпин баһара-
били.

Был армияда сулууспалыгыр кэмлэр мин эптинэн-хадимынан билбитим. Билигин педучилищеда Н. Н. Красавцев дикти киһи үөрөппүтэ. Оччолорго эдэр ыччат буттүрүп Ворошиловская ытааччы, ГТО значкиһа буолара эбэһэтэллэһэй этэ. Байанный дымылаа үчүгэйдик үөрэмминпит улахантык туһалаабыта. Армияда ыгырылалаат, снайперскай оскуолада үөрэмминпит. Онно Григорий Спиридонов Афанасий Гуляев, Афанасий Макаров уонна мин нуорманы туйгуниук толорор серкант ээниэтин, командование махталын ылбыппыт. Онон, эдэр дьон, үчүгэй саллаат буолуоххутун баҕарар буоллаххытына, начальнай байанный бэлэмнэни уруктарыгар убулутчу суһаман үөрөнөхтэххит.

Армийда сулууспалаа-
быт бастагы күннэрби-
тнттэн командирдар саха
уолаттарын бэлэтин көр-
бүттэрэ. Ол төрүөтүзүн
биһиги нууччалык хөл
курдук үкүстэрбит, бу-
чарбыт үчүгэйэ буолбута,
Дмитрий Красильников
политиканы, науканы
күнэтиник билэринин сохто-
роро. Барыбытын отделе-
ниэ командирдара онго-
рон туо-суста мыйыгыта-
ра. Уонна биһиги 1944
сыл олунньутугар сэри-
гэ бастагы сүрэхтэниини
ылбыһыт. Онтон Днепр
өрүһү туоруур муостаны
оңороллорун күннэри.
түүннэри харабыллаабыт.
пүт. Ити кэмгэ мин туох-
туох идэни баһылаабатах.
пыныһ: зенитчик, миню-
метчик, пулеметчик, авто-
матчик, снайпер. -- Ввод
пут командира татаар
күһүтэ Гизатуллин мин-
гин хас да нуучча уолун
кытта училищеда ыы-
таары комиссины барар.
бар соруудахтаабыта. Кэ-
лин санаатахха, 19 эрэ
саастаах обочоостору
олуу уотуттан харыста-
быт эбит. Комиссияны
бардыбыт. Дьэ онон мин

курсант буолбутум. Үө-
рэнэр сылларбар оҕо эр-
дэхинтэн үлэллэи үөрөн-
мнүм, барыны бары са-
тыырым Улаханньык ту-
һалаарыта. Олор, эдэр-
дөөн, минн олохтор туһа-
та суох диир суох, бары,
тыгар ылсан, сыстан үө-
рэнэн минн.

Ним доторлоох, ол — дьоллоох. Ово эрдэхтэн доготторгоор баримий,гэх, эппит тылган, төлөрор, аһыныгас, эйбэс,сайагас буол. Онуоха омота аты, на тугу да мөһөйдээбэт. хата, төттөрүтүн, дууһа, дын, санаадын байытар. Учлиңцега үөрмөр сэл, ларбар отделение роман, дйра өтм. Омо абы, омул ыччаттар бааллара, чувап, узбек, мордвин, нуучча, украинец, та, таар... Узбектарбыт нууччалыы жолтохтун сагаллалара, омуоха бары нө, молеһөрбүт. Кэлин, ИС, 152 дйэн ыарахан танк водитель,механига буолан, эмиз интернациональнай састайтаах эки, пайна түбөспүтүм.

Сэрин мэнийтэн 37
сэл устата эдэр ыччаты
үөрүтнэг-интинэгэ ула,
дэзбитим. Ити кээнгэ кэ-
лэн аасымт көлүөнэ өйүн-
санаагын чочуууга, оло,
бор бэйэтин мнэстэтин
булуутугар бэйэи сэмэй
пылааллын килдэрбиншит-
тэн үөрэбин.

Кэлэр олохтут кэрэ-
дөөлөөх буолуута эһиги
илинитигар баар. сар-
сыгны буойунар Эһи-
ги Ийэ дойдуга аа-
наан кирибит өстөөхтөн
эрэ буолбакка, бары түп-
тэриттэн, кэрдээхтэн нэ-
мүскүүртэ балам буолуу-
гутугар. Бар-дьонгут, та-
реэбүт алааскыт ити эр-
этин түһүн биэримэнт.

П. СПИРИДОНОВ:
РСФСР воруотун үө-
рэдиритин туйгуна.
Аба дойду сэринтин
бастакы степеннээх
уонна Кыһыл Сулус
орденнар кавалерда-
ра, старший лейте-
нант.

Кинилэр—Одгулуун ыччата Савелий Дьячковский уонна «Чурапчы» совхоз Түөйэгээри биргээдэтти рабочайа Николай Беляев бэйэ бэйэлэрин төрөөбүт Чурапчыларыгар сылдьан билсибэт этилэр. Бһаах Афганистан кинилэр дьылбаларын холбообута. Николайдаах Савелий киккэн онно бһр чааска сулуусалаабыттара, младшай сержант званиеһын ылабыттара, Улуу Октябрь 70 сыла туолуугун көрсө интернационалист буюуннар киккэн «Хорсунугу иһин» медалынан наһараадалаһыттара. Билигин уолаттар киккэн совхоз произвоодство, тыһаа ҕаһарым,лаахтык үлэһинилэр.

Синимоктарга: интернационалист буюулар С. Дычковская (үөһээ) уонна Н. Беллен.

И. ПЕРМЯКОВ фототг.

ИККИ СЭРИЙНИ ААСПЫТА

Күндөмд ааһара күлүмөх түргөн. Адыас субу озорутаары курдук өлүүбүл Николай Афанасьевич Степанов мин адыбыван биллэхпэр. Евсей Ивановича 1921 сыллаах, ха Верхоянскыйга бандыттар төгүрүктээһин, нэригэр түбөспүтүн туһунан хэбсэи озорорун. Ол Ады дойдуга Улуу сэриитин иһинэ этэ, оһон хайыы, үйэ 50-ча сыл ааһа огуһа.

Бартаһад и н а в ы т а
ыраалһыт 24 сазетаах Нико-
лай Стеранов дойд-
туи, дьонун хаалларан, Со-
ветскай быһааһы номуска-
на ыһыл этарзэтин мат-
та Верхонешкай оройуону,
гар барыһыта. Оһно алта
ыһаах төгүруктэһингэ
гүбэспиттэра. Төһө да ач-
чыктааталлар, сыралара-

сэлбэлэра бараннар. бэ-
риммэтэхтэра ону даван
идайыллаах тэхсэлбэтта,
ра. Николай Афанасьевич
ИТн түгээн кэсмиригэр
нуучча салдааттарын ту-
луурдарын, саяаалара
мүүстээрин тоһоҕолоон бэ-
лэттинэр: «Дьон чулуу-
лара, хоодуоттара кэллэх-
тэрэ дин». — динр буола-
ра.

Грожданский сэрин намыран, дьон ойлаз олохто тунхубута. Ингалдай Одьулуун нэхилнэгин биэр тарбахха баттанар үлэхитэ эгэ. Карл Маркс аатынан колхоз председателини үлэлзэбита. Коммунистический партия нэхэгитгэр кирибита.

1943 сыл... Ити сыл
Николай аякка сарынты,
гэр ыгырыллыбыта. Ря

долой саллаат, рота политическай тэрийнэгчигтэ буолан, Ийэ дойдутун өстөөхтөн көмүскэлигэ, Төрөөбүт Одьулуунутар тымынаах эргэллэи хол, хоз үлэтитэр активнайдыи ыттан барбыта.

Байнгы оролцуулга бүхний сэрнэгэ хэнтэйбэт 112 нийн баара. Кинилэртэ Дмитрий Константинович Ноов, Егор Михайлович Павлов, Петр Егорович Попов уонна Андрей Григорьевич Кожуров Аба дойдү Улуу сэрнэгэ толоскуттан эргиллэбэтэх, тэрэ. Илэ алаастарыгар кыйаылы кэбэбэн кэлэбэтэр айлазэх олох активнай тутааччыларынан, партия баастыг саллааттарынан буолбуттар. Кинилэртэн биирдэстэрэ Н. А. Степанов элэ.

И. ПАВЛОВ

Ааттарын көмүскээтигэр

Илгэрээ күн оройуоннаады Культура динэтигэр М. Б. Васильева салаааччылаах «Дьинэрэнкэй» ово ырыа-үгүкүү ансамблэ бэйэтин народнай дин үрдүк аатын көмүскүүр көчөрдө буолла. Одолор үлэлэрин Н. С. Телбонова салаааччылаах Якутскайтан сылдьар комиссия сыанааата.

Көрбүт эрэ барыта концерт программата байыыллыбытын, кырачаан артистар көстүүмнэрэ тунсубутун, спеккческэй културалара үрдүкүтүн бэлэтээтилэр.

Үкүүүлэр ордук кэрэхсэниллэр. Ина Новгородова «Веселые путешественники» ырыаты истибити эрэ барытын астынарда. Оскуола олобун туһуна көрдөөх чабырдахтар эмнэ хайдан-нылар. Ити курдук, «дьинэрэнкэй» бэйэлэрин үрдүк ааттарын ситиһилээхтик көмүскээтилэр.

«СО» көрр.

«Сыркыс» — народнай коллектив

Чурапчы уран тарбахтаах маастардарынан рес. публкаада киэниик сурабырар. Кинилэр элбэх үлэлэрэ араас таһымнаах быыстапкаларга туруоруллубуттара. Ону билиһиннэн «Сыркыска» народнай ааты нгэрин буолла.

Ити үрдүк ааты көмүскүүргэ аналлаах быыстапка оройуоннаады Культура динэтин фойеттар туруорулуна.

Манна ийин хараа халтарыйар динти-кэрэ олохтоттара элбэхтэр. Николай Иннокентьевич Новгородов саахыматын да мдан көрүбүт. Көтөр кынаттаахтар, сүүрэр атахтаахтар фигураларын мастан чочуйан, уранныкынан оҥорбут. Елдокая Пинисина кыттан сөрүөлөрө, Нюргустана Флегонтова тус иһиттэра...

Быыстапканы сыанаады тахсыбыт бөлөх чилиэнэ И. В. Покатилова. «Чурапчы уран тарбахтаахтарын кытта көрсүһүүм — мэлдьи үөрүү. Кинилэр — ыраас дууһааах дьон», — дьитэ «Тутрук остуолга». Итинтэ салгыы Ия Володаровна оройуон уран тарбахтаахтарын ситиһинлэртөр тохтуур. Аан бастаан дьахтар комитетын көбүлүүһүнэн 1960 сыллаахха тэрийдит түм сүү үлэтэ, кырдык да кизэ далааһыннаа. Москвада уонна Ленинградка ытыллар быыстапкаларга сыл ахсын ситиһилээхтик кыттарын ийин «Сыркыс» общество (салаааччы В. Д. Пинисина) аастыт сыллаахха Бочуотунай грамотанан наараадаламмыта. Эмнэ ити сыл Москвада буолбут Бүтүн Союстаады быыстапкада Саха сириттэн 16 кили кыттыбыта, ол иһингэр Чурапчыттан П. А. Варламов, Д. С. Коллова, Н. Д. Флегонтова бары Бочуотунай грамотанан бэлэтэммиттэра.

Бөлөх иккис чилиэнэ Ф. И. Марнов бэйэтэ мүөсчүт идэлээх. Кини саха төрүт искусствотыгар эдэрдэри уһууу мадалаагар тохтоото.

Ити курдук, оройуон уран тарбахтаахтарын үлэлэрин көрүү, ону ырыты, сыанаалааһын түмүгэр «Сыркыс» обществода народнай дин аат нгэриллинэ.

С. ГОРОХОВА.

«Киһи уонна айылга» сөптөөх боппуруоһу көтөбөр

Оройуон бочуоттаах гражданина Д. П. Лазарев «Сага олох» хаһыака бөлөхтөһөн «Кэтэр көлөнө» туһалыахтаах дин ыстатыйатыгар дон болломтотун тардар сөптөөх боппуруостары көтөбөр. Ону билиги, Чурапчы сэлэһиннэтин ардаа өртүгэр олоротчулар, ордук сэгээрэн аахтыбыт. Билигин үлэһиттэр туруорсууларын олоххо киллэрингэ ураты болломто уурулар буолла. Оройуон киинин киини көсминин түстэһин хас биридирбит дьыалата буолар дин саныыбыт.

Куоһара үрөс сүүрдүбэт буолуовуттан билиги уунан улаханньык эрдэнэһит. Урукку чүөмкөлөрбит буорунан, араас кириэһи-бөрүөнү туолулар. Сайынын, оннооһор, оҕуруокка кутар уубут суох буолар. Кыһынны сүөһүлээх ыаллар улаханньык эрдэнэллэр. Төлөрү уулаһар ойбону алларар миэстэ иеттэһиниэ диэри суох. Ону көрө-көрө сорохлут сүөһү да ииттиннэн дьудайар барда. Кэтэх хаһаайыстыбаны төрүннэгэ уу мугаһа улахан оруулааһа чуолкай.

Бэрт үгүс үбү ороскуоттан туран, өрдөүтэ Куоһаага аһыллар сабыллар ааһаах быһыт тутуллубута, күөл үөскөбүтэ. Килин, тодоостоох бириэмэтигэр аанын аспапкалар, быһыт тодо көтөн уута барыта барыта. Онно бетон шлюбунаа буолбакка, атын сиринэн тодо түспүтэ. Ол онон турар. Билигин техника үйэтигэр ону өрөмүөннэһин кыалынан да сеп этэ, үгүс үп барбата чахчы. Бу боппуруоһу уталыппааһа быһаарыахха наада.

Иккиннээн, быһыты кыратын үрдэтэн, Дмт.

рий Петрович отарин курдук, куула өртүнэн хордуу хаһан Кытайбалга күөлү да үөскөтүөх сеп. Ол иһэр уу боппуруоһун быһаарыа, оҕуруот аһынан дьарытаһыа кыагы үөскөтүтүн таһынан, сэлэһиннэ микроклиматыгар эмнэ сабыдыаллаа этэ. Көтөр тоҕуруйар, көмүс хатырыктаах да үөскүүр, ситиһанарга да тодоостоох миэстэнэн буолара саарбага суох.

Сүүрбэттэн тахса сыллаабыта М. Н. Сибирияков Таңада үлэһин сылдьан носуоһунан хаайдатан ууну олохсуппата билигэниэ диэри «Максим күөл» дин уос номоһор сылдьар, олохтоохтор олус махтаһан көсөөн олустоллор. Ону бири дойдулаахпыт үлэһиттэн суолунннн хаалларбытыттан, дьон-сэргэ ытык табылын ылытыттан кини тутта саныытын. Дьон туһугар кыһамньы дин ол буолар. Оттон ити күөл соҕотох эрэ колхоз кыаһынан оҕоһуллубута эбээт. Билинэ, бүтүн оройуон турунааһына. Кытайбалга күөлү үөскөтөр кыаллар суол. Хорууну оҥорууну ыарыраттаахха ууну носуоһунан да бырахтарыахха сеп. Быһата, килиһиннэ олобун уйгутугар аһы-үөлү дэлэтингэ болломтону ууруохха эрэ наада.

Оройуон киинин ардаа өртүгэр ууну олохсутуу — бириэмэ ирдэбилэ. Ону Кытайбалга күөлү үөскөтүннэн быһаарыахха сеп.

Д. ТРОФИМОВ,
П. ШЕСТАКОВ,
П. ЕФИМОВ,
С. ЧИЧИГИНАРОВ,
барыта 26 мал баһылыктара илии баттабыттар.

Байыаннай-патриотической интий Ыйа

БЭРГЭН ЫТААЧЧЫЛАР

Килин сылларга дойду үрдүнэн ытыллар орооннай-маассабы үлэһи көрүү ыйыгар ДОСААФ оройуоннаады тэрилтаара санилээхтик кыттар буолан ыһаллар. Ити ордук Советскай Армияда сулууспалыырга бөлөмнэр уолаттарга кырата суох эриллини, билини биэрэринэн көдүүс-тээх.

ССРС Сабилэнилээх Күүстэра тэриллибиттэра 71 сыла туолуутун көрсө, оройуон киингэр үс күнү быһа тура табиһи туран бэргэн ытааччылар күрөхтэстилэр. Онно совхозтартан, оройуон киинтэн 5, орто оскуолаартан 9 хамаанда кытына.

Пневматической биитэһини уонна пистолеттан ытааччы улахан дьонго оройуон киинин бэргэннэра 242 очкоһаан, кыайылааһынаа буолулар. Иккис үһүс миэстэлэргэ «Чурапчы» уонна Эрилин Эристини аатынан совхозтар хамаандалара табыстылар. Биридиннээн түмүктэртэн көрдөххө, эр дьоннор ылыт очкоһарынан дьахталларга биллэрдик сабырайтараллар. Ааспыт сылларга оройуон киини зонара тийэ балаһча ситиһилээхтик көмүскээбит Ольга Федотова бу да сырыта сылын бэргэнник булларда.

Эдэр ытааччылартан 260 очкоһаан Мугудай орто оскуолатын уолатара уонна кыргыттары эрлээхтик бастаатылар. Зонара ону аһан республикада тийэ үчүгэй ытааччы быһытынан биллибит Тана Захарова спорт бу көрүгөр ылахтааһын өссө төгүл чингэт.

Кини пистолеттан ытыга барыларыттан элбэх очкоһу хомуйда.

Захаров Иаан Степанович военруктуур Мугудай орто оскуолатын хамаандата спорт бу үмүс-тутуулаах көрүгэр ааспыт сыллаахха оройуонун спортиннай аатын-суолун республикада чинээхтик көмүскээт турардаах. Иниһитин да мугудайдар итин ыһыктыбаттара наада.

Эдэр ытааччылар ахсааннара элбээн, кинилэр мастеровалара үрдээн иһэрин бэлэтинэн Чурапчы орто оскуолатын спортсменнара (военрук Алексеев С. С.) иккис миэстэлэммиттэра буолла. Биридиннээн да, хамаанданан да ситиһинлэртэн сылынтаахтаах, оройуонга ытык спордун сайдыта онун булуон сеп эбит. Итиннэ ДОСААФ даһаны болломтотун күүһүрдэн иһэр хайдаллаах суол.

Манна бири бэлэтэһэ баҕарыллар. Оройуон киинин хонноһун аһыгар сытар Субуруускай аатынан совхоз спортсменнара Хатылы бу ийин ардыттан күрөхтөһингэ хотуан киридилэр. Онон дьессипилиннэгэ, тэрэһинэ суохтары көрдөрдүлэр. Иинэ тыһаа зачету таһынан эрэ кыттарга тийдилэр. Оттон ылыт очкоһарынан көрдөххө, спортсменнар үчүгэй бөлөмнөөхтөр эбит. Кинилэр иккис миэстэн ылаахтара хаалла.

П. СЕДАЛИЩЕВ.

ВИДСИНГ: САГА ӨНӨЛӨР

Оройуоннаады Культура динэте, народнай театр 1989 сылтан садалаан наһаа миэһинэ ортотугар сага төлөбүрдээх өнөлөрү оҥороллор:

1. Художественнай оформительскай үлэлэри төлөрүү (тэрилта динэтин интерьерэ, кыһыл мунуктар, стендэлэр, плакаттар, афишалар, о. д. а.). Эмнэ санаасчыт матырыяалынан оҥоһуллар. Төлөбүр — дуоһаар быһытынан, көһөрүүнэн.
2. Уус-уран самодельность көстүүмүн уларсмы. Төлөбүр — В. 83-01 преискуралга ологуран.
3. Сыбайыба обрядын ытыга консултация, 1 консултация төлөбүрэ

- 2 солк.
4. Сыбайыба церемониятын сценарийа. 1 сценарий төлөбүр — 20 солк.
5. Ытааччы, тамада көмөтө. Төлөбүр — 5 чааһыгар 80 солк.
6. Юбилейдарга, сыбайыбаларга, о. д. а. културнай дьаһалларга радиоаппаратуралары (магнитофоннары, усилителлэри, микрофоннары) уларсмы. Төлөбүр — быһылыбыт сыананан.

Сыбайыбалар сайааһыларын бондизининнэ түһэрлэлэр. Муһаахыйар боппуруостары 21-482, 21-713 телефоннарынан билсиннээх сеп.

Оройуоннаады Культура динэтин административта.

ОАПХ совета, профсоюз райкома агропромышленной холбоһук үлэһитэрин профсоюзун райкомун секретара М. А. Романовада быраата

КОРКИН Александр Егорович эмискэ ыалдьан өлбүтүнн дириг кутурданнарын тиэрдэллэр.

Таптыыр ийэбит, эбэбит, аймахпыт КЕРЕМЯСОВА Акулина Петровна өлбүтүн билэр дьонноругар иһитиннэрэбит. Уода, кийинтэ, сизинэрэ, аймахтара.

«СААСКЫ КЫЛЫАХТАР—89»

инниттэн ордуо суохтааһын умуһуан.

Жюри, бирикэ көрдөбүлүгэр сеп тү. бэһиннэрен, аһаастык үлэлээбэ. Ырыа идея-тематической хаһыахатын, төлөрүү мастеровотын, эн төлөрөр културабын, көстүүнүн учуоттаан 3—10 диэри баллары туруоруо. Көрөөччүдүр анал карточкаларынан куоластаан «Симпатия» биринни хаһаайынын быһаарыахтара.

Тэрийэччилэр айнаах анаан дипломнары, грамоталары бэлэмнэтилэр. Олохтоохтор саамай ыраахтан кэлбит кытааччыларга «Суол», музыкальнай общество «Бастын авторскай ырыа», ЫБСЛКС райкома «Бастын дебют», «Эрэл», нэһилиэһиннэ олох-дьаһах өгөтүнн хааччыныы ПУ

«Бастын көстүүм автор», о. д. а. бирикэти олохтоотулар.

Саамай үчүгэй бөлөмнөөх «Кылаабынай бирикэ» хаһаайынын буолуо. Бири бастакы, иккис индик, үс үһүс миэстэлэр олохтоһулар.

Конкурс уон бастыт ырыата магнитнай лентэбэ, суруллан атыга таһаарыллыахтара.

Оҕорор өнөлөрүн, үлэлэрин реклама-лаахтары бадалаах тэрилтэлэр спонсордарынан буолуохтарын сеп. Тэрилта конкурска укпүт үбүн көмөһиттэн көрөт тэрийэччилэр тыһынан, уусуран рекламанын, ырыанын, о. д. а. көрөөччүлэр болломтолору тардар көрүннэринэн тэрилта туһунаан кэпсэхтэро. Рекламалааһын усулуобуйатын туһунаан төлөрү кул-

тура отделын кытта кэпсэтэргэ тийэһин.

Оройуон киинин олохтоохторо кулун тулар 19 күнүгэр конкурс кыайылаахтарынан гала-концерттарын көрөр кыахтаныахтара.

Конкурс кыттылаахтары уонна көрөөччүлэрин түүсүгү концерт, видео-сеанстар, о. д. а. дьаһаллар күүтэллэр. Конкурс тэрэһиннэ билэ ыаллы оройуоннартан, государственной филармонияттан представителлэр кэлэллэрэ былааннаар. Республика киинизмунт клубнай системаларын методистарын семинара эмнэ конкурс күннэригэр ытыллыа.

Ырыаһыт доһорбүт, ийинн Хайахсыт күгэр.

КСК координационная совета, тэрийэр комитет.

Редакторы солб. С. А. ПОПОВ.
НАШ АДРЕС: 878700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 21-332, отделы — 21-265, общий — 21-505.

«САГА ОЛОХ» («НОВАЯ ЖИЗНЬ») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов.
Газета надается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.
Индекс газеты 54967. Объем — 1 усл. печ. лист. Тираж — 4138 экз.